

RADA GŁÓWNA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Sprawozdanie z działalności Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego w roku 2025

1. WPROWADZENIE

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego (dalej: Rada lub RGNiSW) jest umocowaną ustawowo, najpełniej reprezentującą środowisko instytucją przedstawicielską szkolnictwa wyższego i nauki. Współdziała z organami władzy publicznej w zakresie polityki naukowej państwa, a także wyraża opinie w kwestiach zasad i kierunków rozwoju systemu szkolnictwa wyższego i nauki, spraw studentów, doktorantów, kadry naukowej i administracyjnej, projektu budżetu państwa w części dotyczącej szkolnictwa wyższego i nauki oraz opiniuje akty prawne dotyczące tego systemu. Wypowiada się również w innych sprawach, jeżeli uważa, że zabranie głosu w imieniu reprezentowanego środowiska jest potrzebne.

Rada jest niezależna i pochodzi z wyboru. Jej członkowie, reprezentujący wszystkie dziedziny nauki oraz najważniejsze grupy środowiskowe polskiej społeczności akademickiej, zostali wyłonieni przez uprawnione instytucje działające w naszym sektorze. Dzięki temu skład Rady zapewnia unikatową kombinację wiedzy, doświadczenia, umiejętności, systemowego spojrzenia oraz szerokiej perspektywy, przy jednoczesnej swobodzie działania i niezależności, koniecznych do rzetelnego prowadzenia analiz i formułowania opinii w duchu interesu publicznego. Dla osiągnięcia tego celu Rada blisko współpracuje z pozostałymi ustawowymi instytucjami przedstawicielskimi środowiska nauki, a także z reprezentacjami innych ciał, organizacji i grup.

Ponieważ niniejsze sprawozdanie jest prezentowane na koniec ostatniego roku XIV kadencji Rady (2022–2025), stanowi ono okazję do odniesienia się do całego czteroletniego czasu działania. Składał się z dwu, wyraźnie różniących się od siebie, dwuletnich okresów. Pierwszy z nich, trwający do końca 2023 r., upływał pod znakiem niechęci kierownictwa ówczesnego Ministerstwa Edukacji Narodowej¹ do angażowania się w dialog z instytucjami przedstawicielskimi. Istnienie Rady było tolerowane i formalne wymagania dotyczące zasięgania opinii były wypełniane, jednak bez praktyki korzystania z merytorycznej zawartości przedstawianych stanowisk.

¹ Do roku 2023 szkolnictwo wyższe i nauka były nadzorowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, kierowane przez ministra edukacji i nauki. Od 2024 r. jest to Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki.

W drugiej połowie kadencji, od początku 2024 r., odczuwalnie zmienił się sposób współpracy nowego kierownictwa MNiSW z RGNiSW i innymi instytucjami przedstawicielskimi. Zintensyfikowały się bezpośrednie kontakty ministra i wiceministrów z Radą między innymi poprzez czynne uczestnictwo członków kierownictwa ministerstwa w jej posiedzeniach plenarnych oraz zainteresowanie rezultatami działalności RGNiSW. Również zgłaszanych przez Radę kandydatów powoływano w skład zespołów ministerialnych zajmujących się różnymi aspektami funkcjonowania nauki i szkolnictwa wyższego. Dzięki temu do Rady docierało znacznie więcej niż w poprzednich latach informacji o toczących się pracach i o planach na przyszłość, a także wyraźnie poprawiła się atmosfera wzajemnych relacji i wymiany myśli. Wzrosła też liczba dyskusji o kwestiach strategicznych, inicjowanych przez sejmową Komisję Edukacji i Nauki, a w szczególności jej Podkomisję Nauki, z udziałem przedstawicieli różnych instytucji, ciał i gremiów działających w sektorze szkolnictwa wyższego i nauki.

Do najistotniejszych działań Rady należały prace związane z zapowiadanyymi w 2024 r. nowelizacjami podstawowych ustaw sektora nauki i szkolnictwa wyższego, tj. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (PSWiN), oraz ustawy o Polskiej Akademii Nauk. Seria niewielkich modyfikacji PSWiN wprowadzana była w rezultacie inicjatywy deregulacyjnej „SprawdzaMY” mającej na celu usuwanie nadmiernych komplikacji prawnych (choć niektóre z propozycji raczej zastępowały jedne przepisy innymi, bez zmniejszania liczby regulacji, na co Rada zwracała uwagę). Największym wyzwaniem były prace nad zmianami w koncepcji ewaluacji działalności naukowej, które toczyły się w powołanym przez MNiSW Zespole ds. opracowania założeń do nowego modelu ewaluacji jakości działalności naukowej. Z ramienia Rady w jego skład weszli G. Borkowska, K. Byrka, St. Kistryn i M. Pałys. Rezultatem zakończonej we wrześniu 2025 r. pracy tego Zespołu jest zbiór propozycji dotyczących kierunków zmian w modelu ewaluacji, które w dalszych krokach powinny być skonkretyzowane. Jednocześnie dostrzegalne było bardzo duże zróżnicowanie poglądów na to, w którym kierunku powinny iść zmiany, oraz trudności w osiągnięciu konsensusu co do roli ewaluacji. Oznacza to, że dyskusja nie weszła jeszcze w fazę końcową, w której zgłaszane propozycje zmian muszą być połączone w wewnętrznie spójny, przewidywalny i zrozumiały system. Na tym tle prace nad nowelizacją ustawy o PAN, wznowione z udziałem Prezydium PAN, przewodniczącego i zastępców Zgromadzenia Dyrektorów Instytutów PAN, MNiSW oraz związków zawodowych przebiegały szybciej – w grudniu 2025 r. Rada otrzymała projekt konkretnego aktu prawnego, z którym obecnie się zapoznaje. Warto także zaznaczyć udział członków Rady w zespołach ekspertów ds. krajowej strategii umiędzynarodowienia NiSW (K. Byrka) oraz do spraw opracowania projektu strategii rozwoju szkolnictwa wyższego (St. Kistryn).

Rada przez całą kadencję odnosiła się krytycznie do tworzenia dla konkretnych instytucji wyjątków legislacyjnych od reguł powszechnie obowiązujących w systemie szkol-

nictwa wyższego i nauki, szczególnie wyjątków od reguł stojących na straży jakości edukacji i/lub badań. Najjaskrawiej tendencje te uwidaczniają się w nadawaniu uczelniom prestiżowych nazw (szczególnym powodzeniem cieszy się kreowanie tą drogą uniwersytetów) lub uprawnień do nadawania stopni naukowych. Wspólnym mianownikiem takich sytuacji jest to, że projekty łamiących standardy systemowe ustaw powstają w odpowiedzi na lokalne lub sektorowe interesy polityczne lub światopoglądowe, w oderwaniu od osiągnięć naukowych czy poziomu merytorycznego. Niestety, również w najnowszych projektach legislacyjnych takie rozwiązania są proponowane.

Rada Główna zwracała też uwagę na długofalowe tendencje kształtujące myślenie o szkolnictwie wyższym i nauce, zarządzanie tym sektorem i jego społeczny odbiór. Szczególnie niepokojące jest wyraźne zmniejszanie się znaczenia zasad etycznych w działaniach środowiska. Przykładami są instytucje świadomie czerpiące korzyści z nieetycznych postępowań (np. ze „sprzedaży dyplomów”, przyjmowania na studia obcokrajowców, o których wiadomo, że nie podejmą kształcenia, przymykania oka na nierzetelność naukową bądź publikacyjną przynoszącą korzyści ewaluacyjne lub rankingowe) oraz zachowania niektórych badaczy uczestniczących bez skrępowania w takich praktykach lub wręcz narzucających je swoim podwładnym czy podopiecznym. Innym przykładem jest propagowanie poglądów jawnie sprzecznych z obecnym stanem wiedzy lub wykorzystywanie swojego autorytetu naukowego do zabierania głosu poza polem własnych kompetencji. Dotychczasowe działania na rzecz eliminacji nieetycznych praktyk mają niewielką skuteczność i często koncentrują się na walce z objawami, a nie przyczynami. Środowiskowe mechanizmy zapobiegawcze, takie jak np. procedury dyscyplinarne, z coraz większymi trudnościami radzą sobie z przypadkami nieetycznych działań.

Powiązana z upowszechnianiem się nieetycznych zachowań jest odczuwalna presja na coraz bardziej drobiazgową legislację i coraz dalej posunięte formalizowanie wszystkich procedur i decyzji, niejednokrotnie poza granice racjonalności. Widać to w opiniowanych przez Radę projektach aktów prawnych, stanowiskach zajmowanych przez przedstawicieli środowiska w trakcie organizowanych debat i w wypowiedziach w różnych typach mediów. W naturalny sposób taka tendencja prowadzi do dominacji znaczenia oceny formalnoprawnej nad oceną merytoryczną, a w szczególności – oceną etyczną. Wspomniana erozja systemu dyscyplinarnego w znacznym stopniu wynika z traktowania postępowań identycznie do postępowań sądowych w sprawie łamania prawa (ze wszystkimi wymaganiami formalnymi), chociaż punktem odniesienia powinna być przede wszystkim zgodność zachowań z normami i dobrymi praktykami akademickim, stawiającymi członkom swojej wspólnoty wyższe wymagania niż te, które obowiązują wszystkich obywateli. Najwyższy niepokój budzi brak konsekwencji, takich jak wstyd, potępienie, ostracyzmu środowiskowy wobec tych, którzy zachowują się nieetycznie. Podobne skutki przynosi nadmierne rozpowszechnienie stosowania kodeksu

postępowania administracyjnego w przepisach dotyczących szkolnictwa wyższego i nauki.

Inną powiązaną tendencją jest wzrost nieufności do instytucji naukowych i do nauki w ogóle. Zmniejsza to ich znaczenie w świadomości społecznej, a w konsekwencji w polityce i w gospodarce. Bolesny spadek relacji nakładów na naukę i szkolnictwo wyższe do nakładów na inne obszary wydatków budżetowych wynika w części z braku przekonania decydentów politycznych i gospodarczych do realnej roli, jaką ten sektor może odgrywać w rozwiązywaniu wyzwań dzisiejszych czasów, przy jednoczesnej abstrakcyjności pojęcia doskonałości badawczej dla osób spoza środowiska naukowego.

Warto też zwrócić uwagę na najczęściej umiarkowaną aktywność polskich instytucji naukowych i akademickich we wpływaniu na sprawy europejskie. Współkształtowanie, a nie tylko dostosowywanie się do rozwiązań powstających w ramach np. Europejskiego Obszaru Badawczego (ERA), Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (EHEA), kolejnego Programu Ramowego czy priorytetów polityki naukowej i edukacyjnej, wciąż stanowi trudne wyzwanie.

Rada realizowała dwa główne zadania: rzetelnego, obiektywnego i bezstronnego recenzenta działającego w duchu akademickich wartości i według standardów życia społecznego, opartego na racjonalnych argumentach i wzajemnym szacunku, oraz pomysłodawcy w obszarze strategicznego kształtowania polityk i przepisów, z uwzględnieniem nie tylko pozytywów, ale także efektów ubocznych dla różnych grup społeczności sektora nauki i szkolnictwa wyższego. Rada konsekwentnie podkreślała, że zgodnie z ustawową rolą stawia do dyspozycji wszystkich władz publicznych swoją kolektywną wiedzę na temat systemów szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce i za granicą.

Podobnie jak w latach poprzednich, podstawową formą działania Rady były posiedzenia plenarne oraz posiedzenia stałych komisji RGNiSW. Zgodnie z obraną strategią Rada działała tak, aby w otwartej części posiedzeń plenarnych mogło uczestniczyć jak najwięcej zainteresowanych osób, dlatego obrady były prowadzone w trybie hybrydowym. Dziękujemy za udział w dyskusjach instytucjom przedstawicielskim – stałym partnerom RGNiSW: Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, konferencjom rektorów różnych typów szkół, Polskiej Akademii Nauk, Konferencji Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych i Konferencji Rektorów Zawodowych Szkół Polskich, Radzie Głównej Instytutów Badawczych, Parlamentowi Studentów RP, Krajowej Reprezentacji Doktorantów, a także przedstawicielom Polskiej Komisji Akredytacyjnej, Rady Doskonałości Naukowej, Narodowego Centrum Nauki, Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej oraz innym podmiotom o systemowej roli w sektorze nauki i szkolnictwa wyższego. Rada wyraża podziękowania przedstawicielom innych ministerstw nadzorujących szkoły wyższe, parlamentarzystom oraz gościom, stale lub okazjonalnie uczestniczącym w posiedzeniach. Mocne zaangażowanie organizacji i osób świadczy o tym, że tematy

podejmowane przez Radę, jak i wnioski sformułowane w czasie debat, mogą przyczynić się do poprawy funkcjonowania sektora nauki i szkolnictwa wyższego, ułatwiając pracę naukową, dydaktyczną i organizacyjno-administracyjną członkom tej społeczności.

Kolejne części sprawozdania prezentują syntetyczną informację o statutowej działalności Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2025 r. i całej kadencji 2022–2025, w szczególności informacje o debatach, przyjętych opiniach, stanowiskach i innych dokumentach, a także o pracy komisji stałych Rady. Sprawozdanie nie obejmuje prac działającej przy Radzie Komisji Dyscyplinarnej, która jest organem ustawowym całkowicie niezależnym w swoich działaniach od RGNiSW.

2. DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA RADY²

Rada zbierała się corocznie na dziewięciu posiedzeniach plenarnych. Na większości z nich oprócz spraw bieżących przeprowadzono debaty i dyskusje na wcześniej zaplanowane tematy dotyczące istotnych zagadnień sektora nauki i szkolnictwa wyższego. Debaty odbywały się z udziałem zaproszonych referentów zewnętrznych (na miejscu) oraz gości (online).

W sezonie urlopowym, w lipcu i wrześniu, zgodnie ze statutem Rady, odbywały się posiedzenia Prezydium Rady, otwarte dla wszystkich członków RGNiSW.

2.1. Debaty w 2025 r.

- **Przedstawienie sprawozdania z działalności Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2024 r. oraz dyskusja na temat aktualnych zagadnień w nauce i szkolnictwie wyższym (styczeń 2025 r.)**

Przewodniczący RGNiSW prof. Pałys przedstawił najistotniejsze informacje zawarte w sprawozdaniu Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego za 2024 r. W dokumencie zaprezentowano spostrzeżenia i refleksje z trzeciego roku kadencji oraz szczegółową listę opinii, uchwał i stanowisk dotyczących rozpatrywanych projektów aktów prawnych, innych dokumentów czy zagadnień. Przedstawiono również informacje o wspólnych przedsięwzięciach z innymi instytucjami przedstawicielskimi, o pracach komisji, sprawach finansowych i zaangażowaniu w reprezentowanie Rady na zewnątrz.

Przewodnicząca Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej prof. Hanna Paluszkievicz przedstawiła informację o działalności w trakcie kadencji Komisji 2021–2024.

Minister nauki i szkolnictwa wyższego Marcin Kulasek oraz wiceminister nauki i szkolnictwa wyższego Karolina Ziolo-Pużuk przekazali informacje o wycofaniu projek-

² Bardziej szczegółowe informacje o pracach Rady oraz problematyka i przebieg debat, zawarte są w protokołach z posiedzeń plenarnych oraz w sprawozdaniach rocznych za lata 2022–2024, dostępnych na stronie Rady <https://rgnisw.nauka.gov.pl>

tów nowelizacji ustawy o PAN i nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z RCL, w związku z koniecznością przeanalizowania aktów prawnych przez nowe kierownictwo.

Przekazano również informacje dotyczące ewaluacji – jednego z kilku tematów, nad którymi trwają prace. Przyświecają im chęć spokojnej dyskusji, troska o sprawiedliwość, uczciwość procesu powstawania przepisów i transparentność zarówno w sprawie kończącego się okresu ewaluacji, jak i planów ministerstwa dotyczących przyszłej ewaluacji. Podkreślono chęć współpracy i dialogu ze środowiskiem.

- **Dyskusja dotycząca:**

- **kierunków nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce**
- **roli PKA w polskim szkolnictwie wyższym (stan i wyzwania),**
- **wyłaniania ekspertów do pracy w Komisji Ewaluacji Nauki przez KRD (luty 2025 r.)**

Wiceprzewodniczący Rady Głównej prof. Stanisław Kistryn przedstawił istotne kwestie związane z ewaluacją. Dotyczyły one m.in.: określenia jej celu, znaczenia w kontekście możliwości i uprawnień do prowadzenia studiów, zdefiniowania ramowych zasad oceny pracownika naukowego w instytucji, uwzględnienia w ocenie szkół doktorskich roli, jaką szkoła doktorska odgrywa w strukturze jednostki, wspólnego czy oddzielnego ewaluowania różnych typów instytucji.

Przewodniczący prof. Pałys poruszył takie kwestie, jak: uwzględnienie wielkości instytucji, równowagi pomiędzy oceną ekspercką a wskaźnikową, optymalnej liczby rezultatów do sprawdzenia, obowiązkowości czy dobrowolności ewaluacji.

Wiceminister NiSW prof. Marek Gzik podkreślił rolę nauki dla rozwoju gospodarki. Wskazał na potrzebę wspólnej refleksji nad najważniejszymi kierunkami rozwoju nauki podjętej przez instytucje przedstawicielskie środowiska naukowego (RGNiSW, KPN, KRASP). W odniesieniu do ewaluacji podkreślił rolę jakości i potencjału całej instytucji. Zwrócił uwagę na rolę NCBR jako jedynej instytucji, która pośredniczy w przekazywaniu środków unijnych do uczelni.

Prof. Janusz Uriasz, przewodniczący PKA, przedstawił rolę tej instytucji i jej zadania, zaś dr hab. Jakub Brdulak, sekretarz PKA, podkreślił wagę i znaczenie niezależności i autonomiczności w działaniu agencji akredytacyjnych. Przypomniał, że w przypadku PKA standard ten jest spełniony tylko częściowo. Zwrócił uwagę na wyzwanie, jakim dla PKA przy obecnym jej statusie jest sprawne wychodzenie naprzeciw potrzebom polskich uczelni oraz zadaniom systemowym.

Mgr inż. Michał Klimczyk, przewodniczący zespołu ekspertów KRD ds. ewaluacji szkół doktorskich, przedstawił wzorce i cele, którymi KRD kierowało się przy powołaniu Zespołu Ekspertów KRD ds. ewaluacji szkół doktorskich.

- **Dyskusja dotycząca kierunków zmian ewaluacji (kontynuacja) oraz w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (marzec 2025 r. na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie)**

Z inicjatywy prof. Jana W. Wiktora, członka Rady Głównej, na zaproszenie rektora – prof. Bernarda Ziębeckiego posiedzenie odbyło się na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie z okazji 100-lecia uczelni. Rada została powitana przez rektora Ziębeckiego, który przedstawił Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, podkreślając, że jest to największa pod względem liczby studentów uczelnia ekonomiczna w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej. UEK poza działalnością naukowo-badawczą stara się realizować działalność dydaktyczną przygotowującą dobrze wykształconą kadrę na potrzeby biznesu.

Prof. Pałys przekazał otrzymane informacje dotyczące planów MNiSW, które przewidują wprowadzanie zmian etapami: najpierw drobne modyfikacje ustawy dotyczące dyplomów elektronicznych oraz zmiana mająca spowodować, że najbliższa ewaluacja nie będzie prowadziła do drastycznych spadków kategorii podmiotodyscyplin. Kolejnym etapem mają być zmiany punktowe, dopiero w trzecim etapie – systemowe. W odniesieniu do ustawy o Polskiej Akademii Nauk dyskusja z ministerstwem rozpocznie się dopiero po przedstawieniu przez PAN koncepcji zmian.

Prof. S. Kistryn omówił postulat Uniwersyteckiej Komisji Nauki z dnia 19 marca 2025 r. dotyczący projektu Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zm. rozp. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej. Pierwsza część postulatów dotyczy tego, czego w rozporządzeniu nie ma, a druga – tego, co jest i zdaniem rektorów powinno pozostać.

Prof. Borkowska poprowadziła dyskusję, podczas której zwracano uwagę na: potrzebę powołania zespołu, który zajmie się stworzeniem prawa z uwzględnieniem uwag wszystkich instytucji; brak systemowego powiązania nakładów i wynagrodzeń oraz potrzebę wprowadzenia rozwiązań systemowych dla wynagrodzeń pracowników szkolnictwa wyższego; osiągnięcie 3 procent nakładów na naukę ze środków krajowych.

- **Dyskusja o przyszłym konkursie IDUB oraz ewentualnych rekomendacjach i konkretnych propozycjach merytorycznych dotyczących utrzymania, rezygnacji, modyfikacji lub poszerzenia określonych aspektów wniosku konkursowego IDUB w edycji 2026 r. (kwiecień 2025 r.)**

Wiceminister NiSW prof. Marek Gzik odniósł się do tematu zmian w przyszłej ewaluacji, do innych nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, poruszył też kwestię przepisów dotyczących rektorów. Wyraził opinię, że silna władza rektora w kilku przypadkach miała negatywny wpływ na środowisko uczelni, choć niewątpliwie wśród rektorów przeważają postawy etyczne. Nawiązał też do zmian w ustawie o Polskiej Akademii Nauk (w przygotowaniu), a także do programu Inicjatywa Doskonałości – Uczel-

nia Badawcza (IDUB), jego ewaluacja oraz kontynuacja. Program będzie kontynuowany, jednak o ostatecznej jego formie zdecydują dyskusje ze środowiskiem.

Przewodnicząca KRASP prof. Bogumiła Kaniewska przybliżyła prawne uwarunkowania programu IDUB, który stanowił jeden z kluczowych elementów reformy nauki i szkolnictwa wyższego. Podkreśliła niezwykle istotną rolę tego programu w procesie zmian strukturalnych i kulturowych, prowadzących do transformacji wyróżnionych uczelni w uczelnie badawcze. Zwróciła uwagę na zmiany potrzebne po kilku latach funkcjonowania programu przy zmieniających się uwarunkowaniach zewnętrznych, które warto byłoby uwzględnić w kolejnej edycji.

Rektor Politechniki Śląskiej prof. Marek Pawełczyk podkreślił priorytet programu, którym było podniesienie międzynarodowego znaczenia działalności uczelni, tj. wyłonienie i wsparcie podmiotów, które będą dążyć do osiągnięcia statusu uniwersytetu badawczego, a także będą w stanie skutecznie konkurować z najlepszymi ośrodkami akademickimi w Europie i na świecie. Zwrócił uwagę na to, czym wyróżnia się IDUB na tle innych programów, wymienił możliwości, jakie daje uczelniom IDUB i odniósł się do oceny przez zespół międzynarodowych ekspertów I edycji konkursu IDUB.

- **Dyskusja dotycząca polskich instytucji akademickich w kontekście międzynarodowym (maj 2025 r.)**

Wiceminister NiSW prof. Andrzej Szeptycki omówił podpisaną przez prezydenta ustawę wizową oraz czekającą na zaakceptowanie przez Radę Edukacji Unii Europejskiej rezolucję dotyczącą dyplomu europejskiego.

Prof. Dominik Antonowicz z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika przedstawił nowe, zmieniające się konteksty umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego, wśród których wymienił: denacjonalizację przywództwa w szkolnictwie wyższym, wzrost znaczenia strategicznych partnerstw oraz nową rolę agencji akredytacyjnych. Poruszył też temat wzrostu znaczenia partnerstw strategicznych oraz nową rolę agencji akredytujących. Dyrektor Anna Plater-Zyberk z Biura Współpracy z Zagranicą PAN omówiła pozycję polskich instytucji naukowych. Przedstawiła wskaźniki, o których należy pamiętać, myśląc o współpracy z zagranicą polskiego środowiska naukowego. Dyr. Plater-Zyberk przedstawiła dane o stopniu umiędzynarodowienia kadry i doktorantów w PAN.

Prof. Katarzyna Byrka, przewodnicząca Komisji Międzynarodowej RGNiSW, zaprezentowała informacje dotyczące zjawisk drenażu mózgow i cyrkulacji talentów. Wskazała na przyczyny drenażu oraz problemy z niego wynikające. Przedstawiła informacje o programach wyjazdowych, innych pośrednich formach wsparcia cyrkulacji talentów w UE oraz rekomendacji w omawianym zakresie.

- **Uczelnia otwarta na różnorodność i dialog (czerwiec 2025 r. – debata studencko-doktorancka)**

Rzecznik Praw Doktoranta Krajowej Reprezentacji Doktorantów radca prawny Barbara Pietrzyk-Tobiasz przedstawiła wnioski z badań dotyczących problemów wywodzących się z sytuacji konfliktowych z udziałem doktorantów, zwracając uwagę na te, które związane są z relacjami doktorant – promotor oraz te, które dotyczą relacji doktorant – struktura instytucji.

Pani Anna Pyszkowska z Instytutu Psychologii Uniwersytetu Śląskiego przedstawiła wyniki badania z 2022 r. dotyczącego neuroróżnorodności na polskich uczelniach oraz przybliżyła proponowane formy wsparcia osób neuroatypowych na studiach. Psycholog Agata Kowalińska-Karaś z Centrum Pomocy Psychologicznej UW przekazała obserwacje dotyczące neuroróżnorodności na Uniwersytecie Warszawskim i potrzeb, jakie się w związku z tym pojawiają. Natomiast Nina Wróblewska z Klubu dla Osób Neuroróżnorodnych UW zilustrowała wyzwania stojące przed osobami neuroatypowymi cytatami z ankietowych wypowiedzi tych osób.

• **Dyskusja, czy na nieetyczne zachowania można reagować skuteczniej? (lipiec 2025 r. – debata na otwartym posiedzeniu Prezydium RGNiSW)**

Zjawisku nieetycznych zachowań w świecie akademickim można przeciwdziałać, wykorzystując mechanizmy zewnętrzne (przepisy prawa powszechnie obowiązującego) lub wewnętrzne (samoregulacja, komisje etyczne i procedury dyscyplinarne w jednostkach naukowych). Przy nieskuteczności wewnętrznych procedur osoby poszkodowane przedstawiają swoje problemy w mediach, co zazwyczaj prowadzi do bardziej zdecydowanych działań, jednak pozostawia negatywny obraz społeczności naukowej.

Przewodniczący Komisji do spraw Etyki w Nauce prof. A. Górski skupił się na prezentacji zadań Komisji oraz najważniejszym efekcie jej prac, tj. „Kodeksie etyki pracownika naukowego”. W najnowszym wydaniu (z grudnia 2024 r.) Kodeks uwzględnia kwestię sztucznej inteligencji, której stosowanie w pracy naukowej uznaje za dopuszczalne pod warunkiem otwartego informowania o jej wykorzystaniu. Prof. A. Górski podkreślił również potrzebę kształcenia w zakresie etyki w nauce, kształtowania świadomości i etycznych postaw.

Przewodnicząca Komisji Dyscyplinarnej przy RGNiSW prof. H. Paluszkiewicz przeprowadziła analizę prawną postępowań dyscyplinarnych, w tym odpowiedzialności dyscyplinarnej i roli kary i jej skuteczności. W opinii prof. H. Paluszkiewicz sytuacja przekroczyła granicę możliwości samooczyszczania przez środowisko naukowe, tzn. nie jest ono w stanie samo zwalczyć nieetycznych zachowań zakazami. Wprowadzenie zmian (o kompleksowym charakterze) w przepisach dotyczących postępowań dyscyplinarnych wymaga doprecyzowania celu, który chcemy osiągnąć.

Przewodnicząca Komitetu Polityki Naukowej (i była przewodnicząca Komisji Dyscyplinarnej przy RGNiSW) prof. E. Gruza zauważyła, że szczególnie od czasów pandemii zaczęto traktować odpowiedzialność dyscyplinarną w kategoriach parakarnych/para-

sądowych. W postępowaniach nakazuje się stosowanie przepisów KPK, a jednocześnie uczestnicy tego postępowania nie znają tych przepisów i nie potrafią ich stosować w praktyce, co prowadzi do absurdalnych sytuacji. Przedstawiła propozycje usprawnienia postępowań dyscyplinarnych, w tym m.in.: przekazanie prowadzenia postępowań poza uczelnie dla zachowania większej przejrzystości i niezależności, utworzenie profesjonalnego korpusu rzeczników dyscyplinarnych, wprowadzenie obowiązku działania i krótkich, obowiązkowych terminów zapobiegających przewlekłości postępowań.

Prof. Paluszkiwicz i prof. Gruza zadeklarowały gotowość opracowania kodeksu postępowania dyscyplinarnego, który byłby przystępny dla wszystkich i który Rada mogłaby opatrzyć swoimi rekomendacjami.

- **Plany nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz prace *Coalition for Advancement of Research Assessment (CoARA)* (październik 2025 r.)**

Podsekretarz Stanu w MNiSW prof. Maria Mrówczyńska poinformowała o projekcie Strategii Rozwoju Szkolnictwa Wyższego, przygotowanym przez zespół ministerialny. Przedstawiła bieżące działania ministerstwa związane z deregulacyjnymi nowelizacjami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, dotyczącymi m.in. obowiązków w POL-on, potwierdzania dyplomów, dotacji podmiotowej na uczelni, statusu doktoranta po złożeniu pracy doktorskiej, świadczeń w trakcie przerwy w doktoracie, wsparcia dla słuchaczy studiów podyplomowych posiadających orzeczenie o niepełnosprawności, zapomogi dla doktorantów. Poruszyła także tematy dotyczące e-dyplomów, regulacji zawodu psychologa, regulacji dotyczących kształcenia logopedów, budżetu MNiSW oraz priorytetów MNiSW w ramach prac rządu.

Wiceprzewodniczący Rady Głównej prof. Stanisław Kistryn, członek Rady Sterującej i współkoordynator oddziału krajowego CoARA przedstawił informacje na temat *Coalition for Advancement of Research Assessment (CoARA)* porozumienia na rzecz reformy oceny osiągnięć naukowych. W prezentacji omówione zostały podstawowe zasady rządzące całością działalności naukowej oraz zasadniczą część, którą stanowią porozumienia, które instytucja zobowiązuje się wdrażać, ramy czasowe realizowania działań, podstawowe wartości obowiązujące w koalicji.

- **Dyskusja na temat przepisów dotyczących organizacji uczelni oraz finansowania nauki i szkolnictwa wyższego w 2025 r. i planów w tym zakresie na 2026 r. (listopad 2025 r.)**

W posiedzeniu uczestniczyli dyrektorzy czterech departamentów MNiSW, którzy przedstawili informacje o działaniach zrealizowanych w 2025 r. przez nadzorowane przez nich departamenty oraz przedstawili plany na 2026 r.

- Barbara Szelewa-Kropiwnicka, dyrektor Departamentu Analiz Strategicznych i Popularyzacji Nauki;

- Magdalena Maciejewska, dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej;
- Tomasz Piotrowski, zastępca dyrektora Departamentu Nauki;
- Jarosław Oliwa, dyrektor Departamentu Budżetu i Finansów.

2.2. Inicjatywy i inne wystąpienia Rady

Rada w kadencji 2022–2025 przyjęła 12 stanowisk, w tym w 2025 r. 2 stanowiska:

- Stanowisko Nr 11/2025 Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 lipca 2025 r. w sprawie zmian w systemie ewaluacji jakości działalności naukowej,
- Stanowisko Nr 12/2025 Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 sierpnia 2025 r. dotyczące włączenia *Strategic Technologies for Europe Platform* (STEP) do programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS).

Szczegółowe informacje dotyczące stanowisk z lat poprzednich są ujęte w sprawozdaniach rocznych 2022–2024.

2.3. Opiniowanie projektów aktów prawnych i innych dokumentów przedstawianych przez organy władzy i administracji publicznej

Rada Główna, opiniując projekty aktów prawnych i innych dokumentów przedstawianych przez organy władzy i administracji publicznej, podjęła w kadencji 2022–2025 223 uchwały, w tym w 2025 r. 66 uchwał. Szczegółowe informacje dotyczące uchwał z lat poprzednich są ujęte w sprawozdaniach rocznych 2022–2024.

Dokumenty: <https://rgnisw.nauka.gov.pl/dokumenty/>

W 2025 r. Rada zaopiniowała 29 projektów ustaw:

1. projekt ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw;
2. projekt ustawy o zmianie ustawy o rynku mocy oraz niektórych innych ustaw;
3. projekt ustawy o zmianie ustawy o społecznych formach rozwoju mieszkalnictwa oraz niektórych innych ustaw;
4. projekt ustawy o zawodzie psychoterapeuty oraz samorządzie zawodowym;
5. projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw oraz ustawę o finansach publicznych;
6. projekt ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji strategicznych oraz kluczowych inwestycji w zakresie potrzeb obronności państwa i bezpieczeństwa publicznego oraz ustanawiania stref ochronnych dla niektórych terenów zamkniętych;
7. projekt ustawy zmieniającej ustawę o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw;
8. projekt ustawy o zmianie ustawy o obronie Ojczyzny oraz niektórych innych ustaw;
9. projekt nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce;
10. projekt deregulacji – ustawy zmieniającej ustawę – Prawo oświatowe;

11. projekt ustawy o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadanie publiczne oraz niektórych innych ustaw;
12. projekt ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym oraz ustawy – Prawo oświatowe (RM–610-8925, UD176, deregulacja);
13. projekt ustawy o związkach partnerskich oraz ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich;
14. projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw;
15. projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (numer w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów – UDER72);
16. projekt ustawy o zmianie ustawy o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w latach 2023–2025 oraz ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej;
17. projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce związany z udogodnieniami dla osób z niepełnosprawnościami studiujących na studiach podyplomowych (numer w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów – UDER 78);
18. projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w sprawie wprowadzenia zapomóg dla doktorantów (numer w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów – UDER86);
19. projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie województwa oraz niektórych innych ustaw;
20. projekt ustawy o utworzeniu Uniwersytetu Bezpieczeństwa Narodowego;
21. projekt ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw;
22. projekt o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw;
23. projekt ustawy dotycząca projektu ustawy o zmianie ustawy o języku polskim;
24. projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce;
25. projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z wynikami ewaluacji jakości działalności naukowej za lata 2022–2025;
26. projekt ustawy o Karcie Rodziny Mundurowej;
27. projekt ustawy o utworzeniu Wojskowej Akademii Medycznej;
28. projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa;
29. projekt ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Akademii Nauk oraz niektórych innych ustaw.

Rada zaopiniowała w 2025 r. 14 dokumentów przedłożonych przez Ministra Nauki i innych ministrów:

1. projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie studiów;
2. projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego;
3. projekt rozporządzenia Ministra Nauki z dnia 14 marca 2025 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu podziału środków finansowych na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz potencjału badawczego znajdujących się w dyspozycji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oraz na zadania związane z utrzymaniem powiatowych statków szkolnych i specjalistycznych ośrodków szkoleniowych kadr powiatowych;
4. projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej;
5. projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie przyznawania, rozliczania i przekazywania środków finansowych na realizację inwestycji związanych z kształceniem oraz działalnością naukową;
6. projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie stypendiów ministra właściwego do spraw zdrowia dla studentów;
7. projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania środków finansowych na utrzymanie aparatury naukowo-badawczej, stanowiska badawczego oraz specjalnej infrastruktury informatycznej oraz oceny raportu z ich wykorzystania;
8. projekt rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli;
9. projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie wysokości miesięcznego wynagrodzenia przewodniczącego oraz członków Rady Narodowego Centrum Nauki;
10. projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie rodzajów dokumentów poświadczających znajomość języka, w którym odbywa się kształcenie na studiach;
11. projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie danych przetwarzanych w Zintegrowanym Systemie Informatycznym o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on;

12. projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków wynagradzania pracowników pomocniczych jednostek naukowych i innych jednostek organizacyjnych Polskiej Akademii Nauk;
13. projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego;
14. projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu i podziału środków finansowych dla uczelni medycznych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw zdrowia.

Rada również podjęła w 2025 r. uchwały i przedstawiła opinie w **23** innych sprawach:

1. w sprawie zaopiniowania Planu działań Narodowego Centrum Nauki na 2025 r.;
2. w sprawie planu działalności Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej w 2025 r.;
3. w sprawie wniosku o włączenie do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji kwalifikacji wolnorynkowej; prowadzenie zajęć z powszechnej dwujęzyczności w zakresie języka angielskiego złożonego przez *Yellow House Education SA*;
4. w sprawie zatwierdzenia zmienionych składów komisji Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
5. w sprawie uzupełnienia składu Prezydium Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
6. w sprawie wspólnego stanowiska Forum związków zawodowych, NSZZ „Solidarność” i Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych z dn. 25.10.2024 r. w sprawie podmiotowego wyłączenia obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne w stosunku do osób uczących się do 26. roku życia będących stroną umowy zlecenia;
7. w sprawie Planu Narodowego Centrum Badań i Rozwoju na 2025 r.;
8. w sprawie wniosku Ministra Obrony Narodowej o wyodrębnienie dyscypliny „nauki o obronności”;
9. w sprawie uzupełnienia składu Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
10. w sprawie postulatu wyodrębnienia dyscypliny „inżynieria produkcji”;
11. w sprawie Sprawozdania z działalności NCN za 2024 r.;
12. w sprawie Sprawozdania z ewaluacji działalności NCN za 2024 r.;
13. w sprawie Stanowiska środowiska naukowego wobec przyszłości polityki spójności UE w kolejnych Wieloletnich Ramach Finansowych (WRF);
14. w sprawie sprawozdania z działalności NAWA w 2024 r.;
15. w sprawie uzupełnienia składu Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego na kadencję 2025–2028;

16. w sprawie zatwierdzenia zmienionych składów komisji Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
17. w sprawie rekomendacji i konkretnych propozycji merytorycznych dotyczących utrzymania, rezygnacji, modyfikacji lub poszerzenia określonych aspektów wniosku konkursowego II konkursu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza;
18. w sprawie tragicznych wydarzeń w Szpitalu Uniwersyteckim w Krakowie oraz na Uniwersytecie Warszawskim;
19. w sprawie projektu Wytocznych szczegółowych w zakresie przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 dla interwencji I.14.4 Wsparcie gospodarstw demonstracyjnych – moduł 1 Transfer wiedzy w oparciu o demonstracje;
20. w sprawie inicjatywy Zespołu SprawdzaMY dotyczącej problemów z odnawialnością orzeczeń o niepełnosprawności w celu udostępnienia RGNiSW oraz Parlamentowi Studentów RP;
21. w sprawie projektu budżetu państwa na rok 2026;
22. w sprawie finansowego wsparcia udzielanego na realizację niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych;
23. w sprawie obowiązku zdawania na maturze egzaminu z matematyki.

2.4. Prace komisji stałych jako organów wewnętrznych Rady

W kadencji 2022–2025 działały cztery komisje stałe Rady:

- Komisja ds. Międzynarodowych,
- Komisja Ekonomiczno-Prawna,
- Komisja Kształcenia,
- Komisja Nauki.

Składy osobowe komisji znajdują się w Załączniku nr 1.

Sprawy wniesione do Rady były kierowane do opiniowania przez odpowiednie komisje, zgodnie z obszarem tematycznym. Propozycje uchwał lub stanowisk były referowane przez przewodniczących komisji, a następnie dyskutowane i dopracowywane podczas posiedzeń Prezydium Rady. Następnie projekty były omawiane na posiedzeniach plenarnych Rady i poddawane pod głosowanie.

W przypadku krótkich terminów na przedstawienie opinii prace toczyły się z wykorzystaniem trybu obiegowego.

Komisja ds. Międzynarodowych

W kadencji 2022–2025 Komisja Międzynarodowa skoncentrowała się na 3 obszarach działania:

- wspieranie instytucji zajmujących się umiędzynarodowieniem nauki i kształcenia w Polsce,

- analiza barier w rozwoju umiędzynarodowienia,
- proponowanie kierunków współpracy międzynarodowej.

Komisja opiniowała m.in. plany i sprawozdania z działalności agencji finansujących badania naukowe i wymianę akademicką, w szczególności NAWA i NCN, w zakresie ich współpracy międzynarodowej, plan działalności NCBR na 2025 r., oraz Strategię rozwoju Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na lata 2024–2030, a także projekty zmian w projekcie ustawy o zmianie ustawy o języku polskim oraz ustawy o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

W obszarze analizy barier umiędzynarodowienia najważniejsze były debaty członków Komisji z udziałem zaproszonych ekspertów oraz organizacja ogólnopolskiej konferencji. W 2023 roku Komisja ds. Międzynarodowych wraz z dwiema komisjami KRASP współorganizowała anglojęzyczną konferencję „Sytuacja międzynarodowej kadry akademickiej w Polsce (Situation of International Academic Staff in Poland)”. Efektem konferencji był artykuł w „Forum Akademickim” *Międzynarodowa kadra akademicka w Polsce – bariery i wyzwania*. W tym samym czasopiśmie Komisja opublikowała również wnioski z debaty dotyczącej systemów ewaluacji jednostek naukowych w trzech krajach europejskich, w artykule *Skąd czerpać wzorce? Zagraniczne systemy eksperckiej ewaluacji jednostek*. Łącznie w spotkaniach uczestniczyło 17 gości, w tym reprezentanci środowiska naukowego, agencji grantowych i instytucji międzynarodowych. Dyskusje dotyczyły m.in. korzyści i wyzwań wynikających z udziału polskich uczelni w sieci Uniwersytetów Europejskich, metod tworzenia rankingów międzynarodowych, modeli ewaluacji badań w Europie oraz procesu przygotowywania Strategii Umiędzynarodowienia.

W ramach trzeciego obszaru działalności Komisja opiniowała na zlecenie ministerstwa Pakiet dla Szkolnictwa Wyższego, w tym:

- Zalecenia Rady UE w sprawie atrakcyjnych i trwałych karier w szkolnictwie wyższym,
- Zalecenie Rady UE w sprawie europejskiego systemu zapewniania i uznawania jakości w szkolnictwie wyższym,
- Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie planu dla europejskiego stopnia, a także dokument *European Framework for Science Diplomacy*.

W związku z eskalacją konfliktu zbrojnego w Ukrainie, w ramach działań na rzecz rozwoju współpracy międzynarodowej, Komisja prowadziła debaty dotyczące relacji ze społecznością akademicką Ukrainy i Rosji. Omawiano również rezolucję niemieckich rektorów dotyczącą zasad współpracy międzynarodowej, w tym współpracy z Chińską Republiką Ludową, zastanawiając się nad stanowiskiem Polski w tej sprawie.

W 2025 r. Komisja przygotowała projekty opinii na temat projektów 7 aktów prawnych (32 w trakcie kadencji), obradując na 11 posiedzeniach (48 w kadencji).

Dominującym zagadnieniem podczas czteroletniej kadencji były kwestie związane z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej. Komisja opiniowała plany działania NAWA oraz sprawozdania z działalności, dokument strategiczny agencji, ustawę o NAWA, ale również inne projekty ustaw, które miały wpływ na funkcjonowanie tej instytucji. Wynikało to z aktywności Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej oraz inicjatyw Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego angażujących NAWA do nowych zadań. Na przykład NAWA objęła proces tworzenia strategii międzynarodowej oraz przejęła od kuratorów oświaty proces wydawania informacji o świadectwach lub innych dokumentach potwierdzających uprawnienie do ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia.

Szczególnym wyzwaniem okazała się ustawa z dnia 4 kwietnia 2025 r. „O zmianie niektórych ustaw w celu wyeliminowania nieprawidłowości w systemie wizowym Rzeczypospolitej Polskiej”. Dokument ten został przygotowany z myślą o uszczelnieniu granic i wzmocnieniu bezpieczeństwa obywateli. Niemniej wprowadzone zmiany miały szereg negatywnych konsekwencji dla umiędzynarodowienia nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce: znacząco obciążęły administracyjnie NAWA, uczelnie i instytuty badawcze, a jednocześnie nie przewidziano rozwiązań ułatwiających zatrudnianie cudzoziemców spoza Unii Europejskiej w ośrodkach akademickich. Nie wprowadzono m.in. szybkiej ścieżki uzyskiwania wiz i kart pobytu dla osób zatrudnionych w projektach finansowanych z budżetu państwa, które powinny otrzymywać pozwolenia na cały okres zatrudnienia. Wdrażanie tej ustawy będzie wymagało monitorowania w nadchodzącym okresie.

Komisja Ekonomiczno-Prawna

Komisji powierzano zadania przygotowania projektów opinii dotyczących projektów nowych i zmienianych aktów prawnych (ustaw, rozporządzeń ministra edukacji i nauki / nauki i szkolnictwa wyższego, ministrów innych resortów), przede wszystkim dotyczących zagadnień prawnych i ekonomicznych:

Rok 2022: plan działalności NCBR, rozporządzenie zmieniające klasyfikację dziedzin i dyscyplin nauki, projekty ustaw lub zmian ustaw: o nadzwyczajnych środkach – ceny energii; PSWiN; o skróceniu czasu pracy; okołobudżetowa; o utworzeniu Politechniki Morskiej; o utworzeniu Akademii Mazowieckiej; o wynagrodzeniu nauczycieli i dodatkach dla nauczycieli; o utworzeniu Centrum im. J. Mieroszewskiego, o wydłużeniu kadencji KEN; dotyczącej funduszu spójności; o medycynie laboratoryjnej; o środkach europejskich, a także rozporządzenie w sprawie przyznawania i rozliczania środków finansowych na działalność bieżącą instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz.

Rok 2023: projekty ustaw lub zmian ustaw: PSWiN; Karta nauczyciela i prawo oświatowe; zmianach w systemie wynagradzania nauczycieli; o wzroście wynagrodzeń w szkolnictwie wyższym; zmieniających nazwy kilku uczelni publicznych; o inwestycjach

kształtujących postawy patriotyczne i wychowanie w poczuciu odpowiedzialności za państwo polskie realizowanych przez uczelnie; ustawy o finansowaniu pomocy publicznej w ramach WPR; o praktykach absolwenckich; w sprawie warunków i trybu pomocy publicznej za pośrednictwem NCN; w sprawie udzielania pożyczek na finansowanie pomocy w ramach WPR; rozporządzeń Ministra Edukacji i Nauki: w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia zasadniczego profesora w uczelni publicznej; w sprawie współczynników kosztochłonności studiów; zmieniającego klasyfikację dziedzin i dyscyplin nauki; w sprawie wynagrodzenia członków komisji dyscyplinarnych; w sprawie przyznawania nagrody rocznej osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi; w sprawie dotacji celowych przyznawanych instytutom działającym w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz.

Rok 2024: projekty ustaw lub zmian ustaw: okołobudżetowej; PSWiN; ustawy wprowadzającej PSWiN; Karta nauczyciela i prawo oświatowe; o prokuraturze; o Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego; zmieniającej nazwę AWF w Krakowie; ograniczenia wzrostu cen energii, a także projektów Rozporządzeń Ministra Nauki dotyczących: wzrostu wynagrodzeń niektórych grup stanowisk w PAN i szkolnictwie podstawowym i średnim; pomocy publicznej za pośrednictwem NCN, NCBR i Sieci Badawczej Łukasiewicz; danych przetwarzanych w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on; wynagrodzeń dla członków instytucji, organów i zespołów oraz ekspertów i rzeczników dyscyplinarnych działających w systemie szkolnictwa wyższego i nauki; sposobu podziału środków finansowych na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz potencjału badawczego; udzielania pomocy publicznej i pomocy *de minimis* w ramach inwestycji KPO służących rozbudowie potencjału badawczego instytucji nauki i szkolnictwa wyższego; możliwości zwolnienia polskich stypendystów Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz Nauki z podatku dochodowego od osób fizycznych; oraz Rozporządzeń Ministra Edukacji dotyczących: zmian w systemie wynagradzania nauczycieli, wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy.

Rok 2025: projekty ustaw lub zmian ustaw: o szczególnych rozwiązaniach związanych z wynikami ewaluacji jakości działalności naukowej za lata 2022–2025; o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadanie publiczne; o samorządzie województwa; o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej; o Karcie Rodziny Mundurowej; PSWiN; o utworzeniu Wojskowej Akademii Medycznej; Kodeks karny; o finansach publicznych; a także rozporządzeń dotyczących: warunków wynagradzania pracowników pomocniczych jednostek naukowych PAN; finansowego wsparcia udzielanego na realizację niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych (w tym przeznaczonych dla studentów); sposobu i podziału środków finanso-

wych dla uczelni medycznych; przyznawania, rozliczania i przekazywania środków finansowych na realizację inwestycji związanych z kształceniem oraz działalnością naukową; danych przetwarzanych w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on; sposobu podziału środków finansowych na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz potencjału badawczego, także innych.

Oprócz tego w roku 2023 Komisja Ekonomiczno-Prawna przygotowała dwie ekspertyzy – opinie do monografii pod red. J. Woźnickiego pt. *Trendy, modele i perspektywy rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce: 2021–2025 z projekcją do roku 2030* (zagadnienia kształtu *public governance* w szkolnictwie wyższym oraz zmian systemowych w obszarze polityki naukowej państwa).

W sumie Komisja przygotowała 90 projektów opinii (31 w 2025 r.), obradując na 35 posiedzeniach (w tym 13 w roku 2025).

Podstawą opinii i stanowisk Komisji była krytyczna analiza projektów, a kryteria oceny wyrażane w opiniach nawiązywały do zasadności projektowanych zmian, oceny ich zgodności z obowiązującym prawem, uwarunkowań, społecznych i ekonomicznych konsekwencji projektowanych zmian, sposobu ich dokonywania (zgodności z zasadami techniki prawodawczej), zasad legalizmu relatywnej stabilności prawa i etyki. Bardzo liczne dokonane w czasie kadencji zmiany ustawy PSWiN, w tym dokonana pod wpływem określonych interesów i nacisków politycznych nowelizacja obejmująca kilkukrotne zmiany tekstu jednolitego w opinii Komisji były w dużej mierze kontrowersyjne.

Komisja Kształcenia

Główne zadania Komisji odnosiły się do opiniowania projektów aktów prawnych dotyczących organizacji kształcenia na każdym poziomie i zapewniania jego jakości. W 2025 r. Komisja przygotowała swoje szczegółowe opinie do 17 projektów aktów prawnych. Ponadto Komisja opiniowała wnioski o włączenie do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK) różnych kwalifikacji wolnorynkowych. Przygotowała i przeprowadziła także dyskusję nad Komunikatem KE z 5 marca 2025 r. „The Union of Skills” (COM (2025) 90 final), zakończoną pozytywną opinią dla kierunku proponowanych rozwiązań.

Komisja Kształcenia odniosła się do propozycji zmian w ustawie Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce odnoszących się do prowadzenia studiów, spraw studenckich i jakości kształcenia.

Komisja Nauki

Ważnym obszarem prac Komisji Nauki, powracającym wielokrotnie w ciągu omawianej kadencji, było opiniowanie projektów zmian do ustaw i rozporządzeń dotyczących szkolnictwa wyższego oraz funkcjonowania jednostek naukowych i agencji finansujących

badania naukowe. Były to przede wszystkim ustawy: Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustawa o PAN, ustawa o instytutach badawczych, ustawa o Sieci Badawczej Łukasiewic (wraz z rozporządzeniami), ustawa o NCBR, ustawa o likwidacji Akademii Kopernikańskiej i Szkoły Głównej Mikołaja Kopernika, a także szereg rozporządzeń.

Komisja Nauki uczestniczyła także w opiniowaniu postulatów zgłaszanych przez środowisko akademickie oraz m.in. poselskich projektów ustaw. W ramach posiedzeń Komisji Nauki zostały przeprowadzone dyskusje dotyczące m.in.: struktury dyscyplin naukowych, w tym zalet i wad podziału na dziedziny i dyscypliny oraz jego wpływu na funkcjonowanie jednostek naukowych i pracowników nauki; reformy systemu ewaluacji; dokumentu „Polityka Naukowa Państwa”; ustawy Prawo Zamówień Publicznych; opracowania „Dekalogu spraw ważnych i pilnych”; dokumentu „Polityka otwartego dostępu do danych badawczych finansowanych ze środków publicznych”; etyki w środowisku akademickim i rzetelności naukowej.

W działaniach Komisji Nauki dużą rolę odgrywało także przygotowywanie projektów uchwał Rady Głównej opiniujących dokumenty dotyczące różnych agencji, m.in. NCN (Plany działania, coroczne Sprawozdanie z działalności, Sprawozdanie z ewaluacji NCN, Finansowanie młodych naukowców przez NCN), NAWA (sprawozdanie z działalności), NCBR (Plan działania), także Planu naprawczego dla programu Horyzont Europa.

Członkowie Komisji Nauki zainicjowali spotkania z przedstawicielami Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, Agencji Badań Medycznych i Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (wspólnie z Komisją ds. Międzynarodowych) mające na celu usprawnienie działalności instytucji sektora nauki i szkolnictwa wyższego.

W ciągu całej kadencji Komisja odbyła 46 posiedzeń w trybie zdalnym i przygotowała 60 projektów stanowisk i uchwał do 32 projektów aktów prawnych. Z każdego posiedzenia była opracowywana notatka, w której odnotowano poruszaną tematykę, opiniowane dokumenty, przygotowane projekty uchwał oraz problemy wymagające dyskusji, a także zawierano informacje dotyczące obecności członków Komisji i innych uczestników spotkania. Do każdego omawianego dokumentu członkowie KN przysyłali wcześniej swoje opinie lub zgłaszali je na posiedzeniach.

Doświadczenia i przemyślenia związane z opiniowaniem aktów prawnych pozwalają sformułować następujące obserwacje i sugestie:

1. Rada Główna otrzymuje wiele próśb o opinie, ale powinna skoncentrować się przede wszystkim na aktach prawnych *stricte* związanych z funkcjonowaniem i rozwojem szkolnictwa wyższego i nauki, z finansowaniem i z umowami międzynarodowymi dotyczącymi tego sektora;
2. Rada nie może realizować zadania ustawowego (art. 329 ust. 2 PSWiN) polegającego na zasięgnięciu opinii RGNiSW przez organy władzy publicznej w sprawach pro-

- jektu budżetu państwa w części dotyczącej szkolnictwa wyższego i nauki, ponieważ nie dostaje takich projektów;
3. W ocenie Rady poważnym problemem są tzw. wrzutki do ustaw, czyli dołączanie do projektów ustaw zagadnień odległych w aspekcie merytorycznym od deklarowanego przedmiotu proponowanej regulacji;
 4. Zbyt często Rada musiała formułować opinie w terminie tak krótkim, że nie pozwalał on na kompleksowe zapoznanie się z proponowanymi rozwiązaniami, lub z powodu krótkiego terminu nie zawierały pełnej diagnozy sytuacji; ułatwieniem mogłoby być korzystanie przez Radę z pomocy ekspertów zewnętrznych;
 5. Ważnym zadaniem Rady jest aktywne formułowanie projektów koncepcji i rozwiązań, zanim przybiorą one formę ostatecznych aktów prawnych, oraz analizowanie ryzyk wynikających z projektowanych zmian;
 6. Przygotowywane opinie zbyt często dotyczyły decyzji, które zostały już wcześniej podjęte na poziomie politycznym, a sama opinia miała jedynie charakter formalny;
 7. Tylko w nielicznych przypadkach (NCN, NAWA) Rada otrzymywała odpowiedzi albo informacje zwrotne na temat wykorzystania przedstawionych opinii;
 8. Jakości i warunkom kształcenia nie poświęca się wystarczającej uwagi zwłaszcza w porównaniu z zagadnieniami dotyczącymi badań naukowych, ewaluacji, awansu zawodowego i finansowania;
 9. Ze względu na rolę odgrywaną przez RDN i PKA w nauce i szkolnictwie wyższym, Rada powinna otrzymywać również sprawozdania PKA i RDN.

3. UDZIAŁ CZŁONKÓW RADY W PRACACH INNYCH ORGANÓW I INSTYTUCJI W CHARAKTERZE PRZEDSTAWICIELI RADY

Prof. Marcin Pałys (przewodniczący Rady)

- udział w posiedzeniach Prezydium PAN
- udział w posiedzeniach plenarnych KRASP
- udział w posiedzeniach komisji sejmowych
- udział w Zespole ds. opracowania założeń do nowego modelu ewaluacji jakości działalności naukowej

Prof. Grażyna Borkowska (wiceprzewodnicząca Rady)

- udział w posiedzeniach komisji sejmowych i senackich
- udział w Zespole ds. opracowania założeń do nowego modelu ewaluacji jakości działalności naukowej
- uczestnictwo we wspólnym posiedzeniu Prezydium PAN, KRASP i RGNiSW poświęconym ewaluacji jednostek naukowych

Prof. Stanisław Kistryn (wiceprzewodniczący Rady)

- udział w posiedzeniach plenarnych KRASP
- udział w posiedzeniach Komisji ds. Międzynarodowych KRASP i Uniwersyteckiej Komisji Nauki KRUP
- udział w Zespole ds. opracowania założeń do nowego modelu ewaluacji jakości działalności naukowej
- udział w posiedzeniu Komisji Ewaluacji Nauki
- uczestnictwo w EHEA Ministerial Conference Tirana 2024 w Tiranie
- uczestnictwo we wspólnym posiedzeniu Prezydiów PAN, KRASP i RGNiSW poświęconym ewaluacji jednostek naukowych

Prof. Tomasz Bączek

- udział w posiedzeniach komisji sejmowych

Prof. Katarzyna Byrka

- udział w pracach Rady Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, Zespół Ekspertów ds. Strategii Umiejdzynarodowienia
- udział w Zespole ds. opracowania założeń do nowego modelu ewaluacji jakości działalności naukowej
- uczestnictwo we wspólnym posiedzeniu Prezydiów PAN, KRASP i RGNiSW poświęconym ewaluacji jednostek naukowych

Prof. Krzysztof Diks

- udział w posiedzeniach komisji sejmowych

Mgr inż. Paulina Góra

- udział w organizacji Dnia Umiejdzynarodowienia NAWA „Szkoly doktorskie – czym ma być doktorat” na Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie

Mgr Maciej Korab

- udział w pracach Zespołu do spraw opracowania propozycji reguł i wymagań w zakresie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu psychologa

Prof. Agnieszka Merkisz-Guranowska

- udział w posiedzeniach Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki FENG

Prof. Alicja Przyłuska-Fiszer

- udział w pracach Zespołu doradczego ds. mikrokwalifikacji/mikropoświadczeń w obszarze szkolnictwa wyższego

Prof. Barbara Rymśa

- uczestnictwo w pracach Komitetu Monitorującego Krajowy Plan Odbudowy i Zwięk-

szania Odporności (KM KPO) oraz Podkomitetu do spraw zielonej, inteligentnej mobilności

- uczestnictwo w posiedzeniach komisji sejmowych
- udział w pracach ministerialnego Zespołu ds. nieuczciwych praktyk publikacyjnych (ZNPP)

Prof. Marek Stefan Szyndel

- zastępca członka w Komitecie Monitorującym Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)
- reprezentowanie RGNiSW na spotkaniu przedstawicieli środowiska naukowego z Urzędem Zamówień Publicznych – dyskusja na tematy związane z ustawą Prawo zamówień publicznych
- reprezentowanie RGNiSW na 3. Kongresie „Nauka dla Społeczeństwa”

Prof. Danuta Sosnowska

- uczestnictwo w posiedzeniach Komitetu Monitorującego program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)

Prof. Jan Szmidt

- udział w posiedzeniach komisji sejmowych
- udział w posiedzeniach/wydarzeniach Parlamentu Studentów i Krajowej Reprezentacji Doktorantów

Prof. Jacek Witkoś

- udział w posiedzeniach zespołu dot. stanowiska Polski wobec przyszłego programu ramowego FP10

4. OBSŁUGA ADMINISTRACYJNA I BUDŻET RADY

4.1. Obsługa administracyjna Rady

W roku sprawozdawczym obsługę administracyjną Rady zapewniali pracownicy Wydziału Obsługi Gremiów Doradczych MNiSW, do których zadań, zgodnie ze Statutem Rady i Regulaminem Organizacyjnym Biura Ministra MNiSW, należało:

- organizowanie i protokołowanie posiedzeń plenarnych i Prezydium RG,
- realizowanie postanowień plenum i Prezydium RG, przygotowywanie projektów dokumentów, rocznych sprawozdań i informacji,
- organizowanie posiedzeń komisji Rady,
- przysyłanie dokumentów do zaopiniowania członkom RG,
- przygotowywanie materiałów dla komisji RG,
- prowadzenie strony internetowej RG,
- prowadzenie spraw finansowych oraz monitorowanie wydatków związanych z działalnością Rady,

- prowadzenie bieżącej korespondencji przewodniczącego Rady,
- archiwizowanie dokumentacji.

4.2. Budżet Rady

Wykorzystanie środków finansowych na działalność Rady w 2024 r. zostało oszacowane na ok. 950 tys. zł³ na realizację następujących zadań:

- wynagrodzenia przewodniczącego i wiceprzewodniczących Rady,
- wynagrodzenia przewodniczących komisji,
- wynagrodzenia członków Rady za udział w posiedzeniach,
- pokrycie kosztów noclegów i delegacji.

Kwoty wynagrodzeń ustala Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia przysługującego członkom instytucji, organów i zespołów oraz ekspertom i rzecznikom dyscyplinarnym działającym w systemie szkolnictwa wyższego i nauki (Dz. U. z 2020 r. poz. 2208, z 2022 r. poz. 2549 oraz z 2024 r. poz. 1134).

PODZIĘKOWANIE

W imieniu Rady składam serdeczne podziękowania naszym gościom, w tym ministrom, rektorom, prezesom, dyrektorom, przewodniczącym ciał kolegialnych środowiska nauki i szkolnictwa wyższego oraz społecznym doradcom Rady za ich wkład w działanie RGNiSW w 2025 r. Dziękuję przewodniczącej Komisji Dyscyplinarnej do spraw nauczycieli akademickich działającej przy Radzie. Jestem bardzo wdzięczny wiceprzewodniczącym Rady oraz przewodniczącym i wiceprzewodniczącym komisji Rady za czas i wysiłek włożony w organizowanie właściwego merytorycznego przebiegu prac, a wszystkim członkom RGNiSW za aktywny udział w obradach, debatach i dyskusjach.

Podziękowania kieruję także do pracowników administracyjnych i informatyków zapewniających obsługę Rady przez całą kadencję.

Szczególne wyrazy podziękowania składam pani Agnieszce Niekludow-Lisewskiej (prowadzącej sprawy RGNiSW do czerwca 2024) oraz paniom Annie Ziemińskiej-Puculek i Magdalenie Szwed z Wydziału Obsługi Gremiów Doradczych MNiSW za koordynowanie prac Rady i jej komisji oraz za pomoc w opracowaniu niniejszego sprawozdania. Bardzo dziękuję pani Żanecie Wolskiej, naczelnicze Wydziału, za kompetentne i niezawodne czuwanie nad wszystkimi ważnymi sprawami dotyczącymi funkcjonowania Rady.

Przewodniczący Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
dr hab. Marcin Pałys, prof. UW

Warszawa, 11 grudnia 2025 r.

³ Ostateczne dane będą znane po zamknięciu roku finansowego w MNiSW

ZAŁĄCZNIK 1

Skład RGNiSW w kadencji 2022–2025

mgr Agata Andrzejczyk (od stycznia 2025)
prof. dr hab. Tomasz Bączek
mgr Kamil Bonas (od stycznia 2023)
prof. dr hab. Grażyna Borkowska (wiceprzewodnicząca)
prof. dr hab. Katarzyna Byrka (przewodnicząca Komisji ds. Międzynarodowych)
mgr Elżbieta Chodzyńska
prof. dr hab. Anna Czarnecka
prof. dr hab. Krzysztof Diks (przewodniczący Komisji Kształcenia)
prof. dr hab. Bogusław Dołęga (do stycznia 2022 do kwietnia 2024)
prof. dr hab. Andrzej Fal
mgr inż. Paulina Góra (od stycznia 2024 do grudnia 2025)
Magdalena Graca (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
Katarzyna Jedlińska (od stycznia 2023 do grudnia 2024)
Damian Karolewski (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
prof. dr hab. Stanisław Kistryn (wiceprzewodniczący)
mgr inż. Michał Klimczyk (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
Maciej Korab (od stycznia 2023)
Marcelina Kościółek (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
prof. dr inż. Rafał Łukasik (od maja 2025)
prof. dr hab. Agnieszka Merkisz-Guranowska
dr hab. Zygmunt Miatkowski, prof. WSZŚ
prof. dr hab. Tomasz Miczka
prof. dr hab. Krzysztof Narkiewicz
dr hab. Marcin Pałys, prof. UW (przewodniczący)
mgr Mariola Pirek (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
prof. dr hab. Alicja Przyłuska-Fiszler
mgr Marta Rajewska (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
mgr inż. Karolina Różaniecka-Zwolińska (od stycznia 2024)
dr hab. inż. Barbara Rymsza, prof. IBDIM (przewodnicząca Komisji Nauki)
prof. dr hab. Danuta Sosnowska
dr inż. Janusz Szczerba (od maja 2024)
prof. dr hab. inż. Jan Szmidt
prof. dr hab. Marek Stefan Szyndel
prof. dr hab. Jan Władysław Wiktor (przewodniczący Komisji Ekonomiczno-Prawnej)
prof. dr hab. Jacek Witkoś
Jan Wrona (od stycznia 2025)

Karolina Zalewska (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
Piotr Zaremba (od stycznia 2023 do grudnia 2024)
dr Karol Zielonka (od stycznia 2022 do kwietnia 2025)
prof. dr hab. inż. Jerzy Zwoździak
ks. prof. dr hab. Wojciech Zyzak

Skład Komisji Rady

Komisja ds. Międzynarodowych

prof. dr hab. Tomasz Bączek
prof. dr hab. Katarzyna Byrka (przewodnicząca Komisji)
prof. dr hab. Andrzej Fal
mgr inż. Paulina Góra (od stycznia 2024 do grudnia 2025)
Katarzyna Jedlińska (od stycznia 2023 do grudnia 2024)
prof. dr hab. Stanisław Kistryn
mgr inż. Michał Klimczyk (od stycznia 2022 – do grudnia 2022)
Maciej Korab (od stycznia 2023)
Marcelina Kościółek (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
prof. dr hab. Agnieszka Merkisz-Guranowska
mgr Marta Rajewska (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
prof. dr hab. Marek S. Szyndel
prof. dr hab. Jacek Witkoś (wiceprzewodniczący Komisji)
ks. prof. dr hab. Wojciech Zyzak

Komisja Ekonomiczno-Prawna

mgr Kamil Bonas (od stycznia 2023)
prof. dr hab. Grażyna Borkowska (od grudnia 2024 r.)
mgr Elżbieta Chodzyńska
prof. dr hab. Bogusław Dołęga (do stycznia 2022 do kwietnia 2024)
prof. dr hab. Andrzej Fal
Magdalena Graca (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
Marcelina Kościółek od stycznia 2022 do grudnia 2022)
dr hab. Zygmunt Miatkowski, prof. WSZŚ (wiceprzewodniczący Komisji)
mgr Mariola Pirek (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
mgr Marta Rajewska (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
mgr inż. Karolina Różaniecka
dr hab. inż. Barbara Rymsza, prof. IBDIM
dr inż. Janusz Szczerba
prof. dr hab. Jan W. Wiktor (przewodniczący Komisji)
Piotr Zaremba (od stycznia 2023 do grudnia 2024)
dr inż. Karol Zielonka (od stycznia 2022 do kwietnia 2025)

Komisja Kształcenia

mgr Agata Andrzejczyk (od stycznia 2025)
mgr Kamil Bonas (od stycznia 2023)
prof. dr hab. Krzysztof Diks (przewodniczący Komisji)
mgr inż. Paulina Góra (od stycznia 2024 do grudnia 2025)
Katarzyna Jedlińska (od stycznia 2023 do grudnia 2024)
Maciej Korab (od stycznia 2023)
prof. dr hab. Tomasz Miczka
mgr Mariola Pirek (2023) (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
prof. dr hab. Alicja Przyłuska-Fischer (wiceprzewodnicząca Komisji)
mgr Marta Rajewska (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
Piotr Zaremba (od stycznia 2023 do grudnia 2024)
ks. prof. dr hab. Wojciech Zyzak

Komisja Nauki

prof. dr hab. Tomasz Bączek (wiceprzewodniczący Komisji)
prof. dr hab. Grażyna Borkowska (do listopada 2024 r.)
prof. dr hab. Anna Czarnecka
prof. dr hab. Krzysztof Diks
prof. dr hab. Bogusław Dołęga (do stycznia 2022 do kwietnia 2024)
prof. dr hab. Stanisław Kistryn
mgr inż. Michał Klimczyk (od stycznia 2022 do grudnia 2022)
prof. dr hab. Krzysztof Narkiewicz
mgr Marta Rajewska (od stycznia 2022 do grudnia 2023)
mgr inż. Karolina Różaniecka-Zwolińska (od stycznia 2024 do grudnia 2025)
dr hab. inż. Barbara Rymsza, prof. IBDIM (przewodnicząca Komisji)
prof. dr hab. Danuta Sosnowska
dr inż. Janusz Szczerba (od maja 2024)
prof. dr hab. inż. Jan Szmidt
prof. dr hab. Jacek Witkoś
dr inż. Karol Zielonka (od stycznia 2022 do kwietnia 2024)
prof. dr hab. inż. Jerzy Zwoździak (wiceprzewodniczący Komisji)

ZAŁĄCZNIK 2

JAN W. WIKTOR

**Misja i zadania Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w latach 1982–2025****RADA GŁÓWNA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO W SYSTEMIE
INSTYTUCJI PRZEDSTAWICIELSKICH ŚRODOWISKA AKADEMICKIEGO⁴**

Tekst ukazuje misję, strukturę, zadania oraz rolę Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego w systemie instytucji przedstawicielskich środowiska akademickiego w Polsce.

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego jest główną, instytucjonalną, przedstawicielską reprezentacją środowiska akademickiego w Polsce – naukowców, nauczycieli akademickich, pracowników nauki z PAN i instytutów badawczych, reprezentacji studentów – Parlamentu Studentów RP i Krajowej Rady Doktorantów i związków zawodowych.

Historia Rady sięga roku 1982 r. Nie znaczy to jednak, że w okresie wcześniejszym nie funkcjonowała rada ds. nauki i szkolnictwa wyższego. Szerszy przegląd historyczny kreśli w interesujących szkicach prof. J. Błażejowski, przewodniczący Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego VIII i IX kadencji (w latach 1999–2009, „Forum Akademickie” 11/2005 i 12/2007). Już w 1946 r., na podstawie dekretu, a następnie ustawy utworzono Radę Szkół Wyższych, przekształconą wkrótce w Radę Główną ds. Szkolnictwa Wyższego (1947 i 1951). Była ona tworem administracyjnym i politycznym – jej przewodniczącym był minister lub osoba przez niego wyznaczona. Także minister określał skład osobowy rady. Rada, będąc instytucją politycznie uzależnioną, pełniła jedynie funkcje doradcze i jej rzeczywiste znaczenie – jako reprezentanta środowiska akademickiego było, co rozumiało, niewielkie. W takim charakterze funkcjonowała Rada do 1982 r.

Istotne zmiany wprowadziła **ustawa z 4.05.1982 r.** o szkolnictwie wyższym: w rozdziale 3 (artykuły 16–23) ustanawiała Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego, określała jej misję, zadania, organy, skład i procedury powoływania i kompetencje (także artykuły 7, 8, 9 i 10). Rok 1982 uważa się za datę powstania i początek funkcjonowania Rady Głównej jako przedstawicielskiego, wybieralnego organu środowiska nauki

⁴ Pierwotna wersja tego tekstu ukazała się w czasopiśmie „Kurier UEK” (nr 102, str. 46, wiosna 2025) z okazji posiedzenia RGNiSW na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie w trakcie obchodów 100-lecia uczelni.

i szkolnictwa wyższego w Polsce. Rada liczyła 70 członków, wybieranych w wyborach dwustopniowych. Bierne prawo wyborcze posiadali jedynie „samodzielni” pracownicy nauki: profesorowie, docenci i doktorzy habilitowani. W posiedzeniach Rady uczestniczył minister nauki i szkolnictwa wyższego oraz, z głosem doradczym, przedstawiciele PAN, instytutów badawczych oraz 5 przedstawicieli organizacji studenckich. Dość powiedzieć, iż Rada Główna otrzymała uprawnienia stanowiące i opiniodawcze. Te pierwsze, uprawnienia stanowiące wyrażały się m.in. w prawie określania głównych kierunków badań naukowych w Polsce, perspektywicznych planów rozwoju szkolnictwa, przyznawania uczelniom (wydziałom) prawa do nadawania stopni naukowych i pozbawiana uprawnień (we współdziałaniu z CKKdsKN), określania nazw kierunków studiów, określania warunków, jakim powinny odpowiadać szkoły wyższe.

Z kolei zadania drugiego charakteru dotyczyły prawa opiniowania zasad i limitów przyjęć na studia, planów studiów i ramowych programów studiów, kierunków i zasad polityki kadrowej i socjalnej w szkolnictwie wyższym, zasad finansowania badań naukowych, projektów podziału dotacji pomiędzy uczelniami, wniosków dotyczących tworzenia, łączenia szkół wyższych, współpracy uczelni z zagranicą, projektów aktów normatywnych dotyczących szkolnictwa wyższego (art. 17 ust. 2).

Zakres kompetencji Rady wynikający z **ustawy z 1982 r.** był najszerszy w całym 43-letnim okresie funkcjonowania. Jest to istotna informacja, bowiem na mocy ustawy nowelizacyjnej i kolejnych ustaw naszego sektora (i ich nowelizacji) zadania Rady ulegały stopniowemu ograniczaniu i obecnie, od 2018 r. sprowadzają się jedynie do funkcji opiniodawczych.

Nowelizacja ustawy nastąpiła w **1985 r.** W oparciu o nowelę zmianie uległ sposób powoływania członków Rady – prawo zgłaszania kandydatów otrzymały senaty uczelni lub grup uczelni. Powołania członków dokonywał premier w oparciu o rekomendację ministra nauki i szkolnictwa wyższego. Ograniczone zostały kompetencje stanowiące, dotyczące prawa określania nazw kierunków kształcenia i uprawnień do nadawania stopni naukowych: ze stanowiących przyjęły one charakter uprawnień opiniodawczych.

Ustawa o szkolnictwie wyższym z **12.09.1990 r.** zmieniła nazwę i zakres kompetencji Rady (rozdział 2, art. 35–45). Na skutek zmian systemowych (w tym rozdziału nauki i kształcenia) Rada stała się Radą Główną Szkolnictwa Wyższego. Co ważne, nadal była autonomiczną i wybieralną przez środowisko instytucją przedstawicielską. Liczyła 50 członków, w tym 35 samodzielnych pracowników nauki, 10 nauczycieli ze stopniem doktora i 5 studentów. Wówczas, na początku okresu transformacji systemowej, w Polsce tworzone podstawy demokratycznego państwa prawa, społecznej gospodarki rynkowej, w tym także fundamenty funkcjonowania i rozwoju środowiska nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce. Temu sprzyjać miała pierwsza po okresie realnego socjalizmu ustawa o szkolnictwie wyższym i nauce.

Ustawa z 1990 r. utrzymała część uprawnień stanowiących Rady Głównej, dotyczących m.in. określania warunków utworzenia i prowadzenia kierunków studiów, nazw kierunków, struktury minimalnych wymagań programowych, warunków kadrowych dla prowadzenia kierunków studiów itd. Rada otrzymała prawa opiniowania kierunków rozwoju szkolnictwa wyższego, badań naukowych, kształcenia kadr, kryteriów przyznawania dotacji uczelniom, nadawania stopni naukowych, projekty aktów prawnych dotyczących szkolnictwa wyższego itd.

Nowelizacja ustawy w dn. **17.08.2001 r.** dokonała istotnych zmian – Rada została pozbawiona uprawnień stanowiących, a skład został zmniejszony z 50 (w latach 1990–2001) do 30 osób. Jej główne zadania związane zostały z opiniowaniem polityki edukacyjnej państwa, opiniowaniem aktów prawnych i formułowaniem wniosków dotyczących nauki i szkolnictwa wyższego we współpracy z ministrem.

Kolejna ustawa z dn. **27.07.2005 r.** Prawo o szkolnictwie wyższym – w rozdziale 5 (art. 45–47) określała misję, zadania, sposób powoływania i zasady funkcjonowania. Rada, będąc nadal wybieralnym organem środowiska uczelni wyższych, otrzymała prawo przedstawiania propozycji nazw kierunków studiów oraz standardów kształcenia na poszczególnych kierunkach oraz opiniowania założeń polityki edukacyjnej państwa, projektów aktów prawnych. Liczyła 33 członków, w tym 21 profesorów i doktorów habilitowanych, 6 adiunktów, 4 przedstawicieli studentów i 2 doktorantów.

Ustawa z dn. **20.07.2018 r.** Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce określa obecny charakter i zadania Rady Głównej i jej usytuowanie w strukturze instytucji przedstawicielskich środowiska szkolnictwa wyższego i nauki. Instytucjami o takim charakterze, w myśl ustawy, są obok RGNiSW – Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencja Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych, Konferencja Rektorów Zawodowych Szkół Polskich, Parlament Studentów RP oraz Krajowa Rada Doktorantów. W obecnej 14 kadencji (2022–2025) Rada liczy 30 członków, w tym 14 nauczycieli akademickich wybranych przez konferencje rektorów oraz CMKP, 3 przedstawicieli PAN, przedstawicieli Centrum Łukasiewicz i instytutów Sieci Łukasiewicz oraz instytutów badawczych, 4 przedstawicieli studentów i 2 doktorantów, 2 przedstawicieli pracowników wybranych przez reprezentatywne organizacje związków zawodowych oraz 2 przedstawicieli pracodawców wybranych przez reprezentatywne organizacje pracodawców.

Rada jest niezależną i w pełni wybieralną instytucją przedstawicielską środowiska. Jest autonomiczna w swych decyzjach, opiniach i ocenach, a granice autonomii określa ustawa, statut Rady, interes publiczny i zasady etyki pracownika nauki i nauczyciela akademickiego. W realizacji misji Rada kieruje się zasadą rzetelności, bezstronności, transparentości i dobra wspólnego. Członkowie Rady reprezentują wszystkie dziedziny nauki i najważniejsze grupy środowiskowe społeczności uczelni i instytucji naukowo-

badawczych. Taki skład odzwierciedla szeroką perspektywę spojrzenia na problemy środowiska akademickiego: uniwersytetów, PAN, instytutów badawczych, doktorantów i studentów.

Misję Rady wyraża współdziałanie z organami władzy publicznej w zakresie polityki naukowej państwa, kierunków rozwoju i zasad działania systemu szkolnictwa wyższego i nauki, zarządzania uczelniami oraz spraw studentów, doktorantów i kadry naukowej. Współdziałanie wyraża się w konsultowaniu i formułowaniu opinii wobec projektu budżetu państwa w części dotyczącej nauki i szkolnictwa wyższego i nauki (dział 28 budżetu państwa), projektów aktów prawnych dotyczących wszystkich instytucji systemu szkolnictwa wyższego i nauki, a także, w niektórych przypadkach – instytucji edukacji, i innych, których działalność w różny sposób, w tym także pośredni dotyczy uczelni, instytutów naukowych, PAN itp. Rada wyraża w tych sprawach opinie na wniosek władz publicznych (Prezydenta, Sejmu, Senatu, Premiera, ministrów ds. nauki i szkolnictwa wyższego lub innych resortów, np. edukacji narodowej, zdrowia, spraw wewnętrznych i administracji, spraw zagranicznych) lub z własnej inicjatywy. Rada Główna może zwracać się w tych sprawach do organów władzy publicznej, jednostek naukowych i uczelni o udzielenie wyjaśnień i informacji. Ważną formą współpracy jest obecność ministra lub wiceministrów w posiedzeniach Rady.

Szczegółową organizację i tryb pracy Rady, jej organy oraz kompetencje określa statut. Obecnie w strukturze Rady funkcjonują 4 komisje stałe: 1) Ekonomiczno-Prawna, 2) Kształcenia, 3) Międzynarodowa i 4) Nauki. Rada może także powoływać specjalistyczne zespoły robocze. Przy Radzie działa Komisja Dyscyplinarna. Komisja orzeka w sprawach nauczycieli akademickich w sytuacjach uchybiających obowiązkowi i godności zawodu nauczyciela. Komisja jest niezawisła w orzekaniu spraw oraz niezależna od organów władzy publicznej i organów uczelni.

Rada współpracuje ze wszystkimi instytucjami przedstawicielskimi środowiska akademickiego, także innych instytucji i organizacji stanowiących szeroką grupę interesariuszy naszego sektora. Przedstawiciele Rady uczestniczą w posiedzeniach Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży, w szczególności jej Podkomisji Nauki, prezentując swoje opinie, stanowiska i rekomendacje.

Podstawową formą działania Rady są posiedzenia plenarne, połączone z debatą nad ważnymi problemami środowiska. Posiedzenia (8–9 razy w roku) mają charakter otwarty, są na nie zapraszani przedstawiciele władz publicznych – minister, wiceministrowie naszego resortu, także innych ministerstw, instytucji – KPN, RDN, KEN, PKA, NCN, NAWA, PAN, Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencji Rektorów Publicznych Szkół Zawodowych, Rady Głównej Instytutów Badawczych i innych konferencji rektorów, uczelni, PSRP i KR D, dyrektorzy kluczowych departamentów w MNiSW oraz innych grup interesariuszy. Hybrydowa i interaktywna formuła prowa-

dzenia debat umożliwia duży udział w posiedzeniach partnerów Rady i szerokie, społeczne komunikowanie problemów istotnych dla środowiska.

Przykładowo przedmiotem debat w kadencji 2022–2025 były m.in.: kierunki zmian ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz model ewaluacji działalności naukowej, plany i sprawozdania NCN, w tym także dyskusja nad projektem zmiany ustawy o NCN, plany działalności NCBR, NAWA, problemy działalności KPN, PEN, PKA, problem wiz dla studentów zagranicznych (na kanwie sytuacji z lat ubiegłych – niepodejmowania studiów w polskich uczelniach), zagadnienia finansowania badań i działalności naukowej w zakresie humanistyki i sztuki oraz plany Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, problemy środowiska studenckiego i doktorantów, problemy organizacji uczelni i finansowania nauki: szkół wyższych, jednostek PAN i instytutów badawczych itp. W debatach podejmowano zarówno problemy systemowe (polityka naukowa państwa, poważne niedofinansowanie sektora nauki i szkolnictwa wyższego, nowelizacja ustawy, także ustaw o PAN, NCN, NCBR, model i zasady ewaluacji, jak i te, które stały się obecnie palącym problemem środowiska: imigracja tysięcy cudzoziemców, którzy po otrzymaniu indeksu nie podjęli studiów w Polsce, problem nierzetelności naukowej i publikacyjnej – *paper mills*, osłabienie znaczenia wartości etycznych, sprzedawania i kupowania dyplomów ukończenia studiów itp. Wszystkie te okoliczności naruszają społeczne zaufanie do instytucji nauki i szkolnictwa wyższego, do ich misji oraz społecznego i kulturowego znaczenia dla długookresowego rozwoju kraju.

W XIV kadencji (2022–2025) Rada Główna podjęła około 250 uchwał, opinii i stanowisk odnośnie do projektów aktów prawnych, kierunków i planów działalności instytucji nauki i szkolnictwa wyższego. Wszystkie uchwały, opinie, stanowiska, także roczne sprawozdania z działalności Rady znajdują się na stronie Rady: [RGNiSW – Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego](#). Są one oparte na rzetelnej, pogłębionej analizie, krytycznym spojrzeniu na propozycje aktów prawnych i wyrażają troskę Rady o właściwy pod względem merytorycznym, prawnym i etycznym kształt sfery regulacji prawnej.

Tytułem egzemplifikacji podkreślmy następujące przykłady:

- Uchwały, opinie i stanowiska w sprawach wielu zmian (nowelizacji) ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, prawa oświatowego i Karty nauczyciela, ustawy o PAN, Akademii Kopernikańskiej, rozporządzenia w sprawie ewaluacji i zasad sporządzania listy czasopism i wykazu monografii, polityki naukowej państwa, etyki pracownika nauki, sprawozdań i planów działalności NCN, NCBR, NAWA, Komitetu Polityki Naukowej, Komisji Ewaluacji Nauki, Polskiej Komisji Akredytacyjnej, w sprawach pomocy Polski dla nauki w Ukrainie po zakończeniu wojny,
- stanowisko Nr 3/2022 Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie procedur awansu naukowego,

- stanowisko Nr 6/2023 RGNiSW z dnia 12 stycznia 2023 r. w sprawie trybu i procedur wprowadzania aktów prawnych w Polsce,
- stanowisko Nr 5/2023 RGNiSW z dnia 12 stycznia 2023 r. w sprawie decyzji Prezydenta RP o odmowie podpisania nowelizacji ustawy – Prawo oświatowe,
- stanowisko RGNiSW i Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich z 12 maja 2023 r. w sprawie wsparcia finansowego dla polskich uczelni uczestniczących w Inicjatywie Uniwersytetów Europejskich,
- uchwała Nr 159/2025 RGNiSW z dnia 23 stycznia 2025 r. w sprawie Planu działalności Narodowego Centrum Nauki na rok 2025,
- uchwała RGNiSW nr 160/2025 RGNiSW z dnia 23 stycznia 2025 roku dotycząca planu działalności Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej w 2025 r.,
- uchwała Nr 170/2025 RGNiSW z dnia 20 marca 2025 r. w sprawie projektu Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającego rozporządzenie w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej.

Ważnym głosem, wyrażającym społeczną misję Rady są *uchwała z dnia 29 kwietnia 2024 r. z okazji 20. rocznicy wstąpienia Polski do Unii Europejskiej* oraz apel z dnia 13 września 2023 r. do członków społeczności akademickiej w Polsce: *Przed nami wybory parlamentarne, moment istotny dla naszej demokracji oraz dla przyszłości nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce. Nasz udział w wyborach jest nie tylko wyrazem obywatelskiej odpowiedzialności, lecz także sposobem wpływania na kształt spraw zasadniczych. Dlatego gorąco zachęcamy wszystkich Państwa do udziału w nadchodzących wyborach do Sejmu i Senatu i do oddania ważnego głosu.*

W Sprawozdaniu Rady za rok 2024 czytamy: *Rada realizuje i będzie nadal realizować dwa główne zadania: rzetelnego, obiektywnego i bezstronnego recenzenta działającego w duchu akademickich wartości i według standardów życia społecznego opartego na racjonalnych argumentach i wzajemnym szacunku oraz pomysłodawcy w obszarze strategicznego kształtowania polityk i przepisów, z uwzględnieniem nie tylko pozytywów, ale także efektów ubocznych dla różnych grup społeczności sektora nauki i szkolnictwa wyższego.*

Niech owe dwa, kluczowe zadania będą wypełniać misję Rady w każdym kolejnym roku działalności.

Jan W. Wiktor

Przewodniczący Komisji Ekonomiczno-Prawnej
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego w kadencji 2022–2025